

Stolleken. Formentera er mindre stiv enn Saint Tropez, mindre hippie enn Ibiza, men mer eksklusiv enn begge. Dagfesten med den lengste og mest kjendisfylte gjestelisten finner du på Beso Beach.

→ **Naturligvis.** Formentera er kantet tannkremhvite strender, spisse kalkklipper og et hav i så mange blåfarger at det ser ut som batik. Den lille øya er bare to mil lang.

Reise

TEKST *Line Tiller*

FOTO *Felix Odell*

Formentera, Spania

Her finnes ingen cruiseskipshavn. Ingen flyplass. Bare milliardærer, motefolk, mat av ypperste klasse og nudiststrender. Bli med til Formentera, Middelhavets skjulte skatt.

ELITE FERIEN

Det er fortsatt på mystiske og vibrerende Formentera jeg finner aller mest inspirasjon til å lage mine design

PHILLIPE STARCK – stjernedesigner

– **FORMENTERA LIGGER** bare 17 kilometer fra Ibiza, men øyene er svært forskjellige. Både landskapet og hvordan folk bruker dem, sier den britiske vip-ver-tinnen Serena Cook (45).

Cook er kjendisenes *go to*-kvinne på den spanske festeøya Ibiza. Men når hun ikke svarer på fore-spørslor om å lage en bursdagskake som ser ut som en tro kopi av en Hermès Birkin-veske eller å fly inn 1000 hvite roser til en fest, båter hun over til naboøya Formentera så fort hun får sjansen – med badedrakt i vesken.

Nå sitter hun i en sølvgrå leiebil på vesle Formentera, omkranset av et hav i så mange turkise sjatteringer at det ser ut som batik. I sundet mellom de to øyene ligger 92 meter lange megayachter, glitrende rikmannsbåter og nakne mennesker. Sammen med Renu Kashyap (42), Vogue-skribent og forfatter av boken «Ibiza Bohemia», og den belgiske interiørdesigneren Caroline Legrand (49) skal Cook vise oss rundt i sitt baleariske paradisi.

– Formentera er for de litt mer voksne. De som ikke orker å feste til seks om morgenen, men som likevel vet at de kommer til å danse med vakre mennesker, flørte masse, føle seg bra og unge, sier Legrand.

I reiseveskene har venninnene både parfyme og gullskimmer til leggene. Man vet aldri hvor man ender opp.

A-LISTEN. På 1990-tallet gjorde du unna barndommens familieferie på den spanske øya Mallorca, før du fikk skum på puppen på Ibiza på 2000-tallet. På 2010-tallet oppdaget du Menorca. Nå er tiden inne for den aller minste og mest atypiske av de baleariske øyene, nemlig Formentera.

Her finnes ingen cruiseskipshavn. Ingen flyplass, ikke engang for private småfly. Om du nevner kjøpesentre eller nattklubber, får du en rynket nese i retur. Et større hotellbygg er ikke blitt reist på 35 år. Øya hvor artist Joni Mitchell skrev sangene til albumet «Blue», er et luksusparadis og en av Middelhavets største hemmeligheter.

Frem til nå har italienske Instagram-kjendiser og franske supermodeller, skuespillere som Leonardo DiCaprio og Sienna Miller, smykke-designere, glamyogafolk og rike spanjoler fått være alene om «eat, swim, sleep – repeat» på den paddeflate drømmeøya som bare er to mil lang, men som likevel føles uendelig, fordi hverken hus eller fjellvegger sperrer for utsikten. Det høyeste naturlige punktet slår Tryvannstårnet i Oslo med én meter, så uansett hvilken retning du velger å snu hodet, finner du horisonten.

Det som gjør Formentera spesiell, i alle fall på land, er imidlertid hvor nedpå alt likevel er. Smellvakre italienske kjærestepar kjører Vespa fra en strand til den neste i løse sandaler og bh, fortsatt saltbløte i håret. Formentera er mindre stivt enn franske Saint-Tropez, mindre hippie og untz-untz enn naboøya Ibiza – men mer eksklusivt enn begge. I det susende sivet gjemmer det seg kokkekunst i verdensklasse. Noen av Spania og Italias beste kokker flytter hit om sommeren. Det samme gjør kelnerne og bartendere – som tar en pause fra modell- og skuespiller-aspirasjonene sine i Madrid og Milano.

MYSTISK, VIBRERENDE. – Det fantes ingen biler, ikke noe politi, ingen elektrisitet, ingen her da, skriver den franske stjernedesigneren Philippe Starck (70) til D2 på epost.

– Men det er fortsatt på mystiske og vibrerende Formentera jeg finner aller mest inspirasjon til å lage mine design.

Starck har i evigheter eid en selvtegnet, terrakotafarget og bortgjemt villa uten aircondition på en Formentera-klippe, etter at han ble med moren sin på ferie hit som 16-åring og sov på stranden. Nå skal han selge huset.

– Jeg har i store perioder av livet bodd på Formentera i seks av årets måneder. Hver dag er lik. Jeg våkner av solen i sengen, svømmer en kilometer og spiser frukt, før jeg jobber frem til tolv. Så sykler jeg og fru til en kafé med uteservering, sier Starck. →

↓
Formentera
Liten middelhavsøy i den spanske øygruppen Balearene

Eneste mulige ankomst er med hurtigbåt fra naboøya Ibiza, to mil nord for Formentera, eller med egen båt. Ingen flyplass eller større havn.

Store deler av denne lave kalkøya er naturreservat og marint verneområde. Deler er også Unesco-fredet. Alle strender er nudiststrender. Det finnes hverken kjøpesentre eller nattklubber.

Rundt 12.000 spanjoler og italienerer dominerer øya til vanlig. I juli og august øker innbyggertallet betraktelig når internasjonale milliardærer, berømtheter og mektige mennesker innen mote, design og arkitektur ankommer i enorme yachter og seilbåter.

← **Blue.** Øya hvor artist Joni Mitchell i sin tid skrev sangene til albumet «Blue», har i lange perioder ligget øde. Litt på grunn av svartedauden, litt på grunn av piratvirksomhet. Nå er den blitt et nedpå, men luksuriøst strandparadis.

1

3

2

4

Vi har lav fartsgrense og bygger ikke alltid bilvei helt frem til alt

CARLOS BERNUS – turistsjef

— 1

Tres amigas. Interiørdesigner Caroline Legrand (fra venstre) forfatter Renu Kashyap og vip-vertinne Serena Cook er Middelhavets it-damer. De har alltid badedrakt og gullskimmer i reiseveskene når de ankommer Formentera, øya for de «litt voksne», som likevel liker å flørte og danse, som de sier.

— 2

Sunt, altså. Medlemsklubben og det kreative kunstnerkollektivet Can7 serverer bare mat uten sukker, melk og gluten. Til venner av venner. Men sirkelen utvides stadig.

— 3

Lyden av congatrommer. Selv om Formentera ikke har nattklubber, ei heller noen undergrunns-scene for festing, har en ny medlemsklubb dukket opp i strandkanten. Den heter Can7, og finnes ikke på Google Maps.

— 4

Avslappet. – Om jeg har ett sekund fri, tar jeg med min datter Lua hit, til vår hemmelige strand nær noen naust, sier Ana Jiménez, den eneste kokken med Michelin-stjerne på Formentera og Ibiza.

→ – Etter lunsj kjører vi til en liten bukt med vår fiskebåt fylt av madrasser og åpner et par flasker lokal naturvin. Jeg vet ikke om noe mer perfekt og spesielt i hele denne verden.

Han anbefaler restauranten Chez Gerdi for en «chic» kveld, samt utsikten fra fyrhuset Cap de Barbaria, hvor artist Bob Dylan bodde en periode.

TEMMELEG HEMMELIG. Selv om mennesker har bodd her i 4000 år, har øya ligget øde i lange perioder. Litt på grunn av svartedauden, litt på grunn av piratvirksomhet. Mange kongedømmer har gjennom tidene vært interessert i denne fruktbare øya hvor det gror både aubergine og vannmelon, hvor det finnes 80 hektar vinranker, massive fikentrær og flyvefisk i dønningene.

Formentera jobber mot å bli en plastfri øy. Mange butikker bruker allerede nedbrytbare handleposer, og får du en kald drink i hånden, er sannsynligvis sugerøret miljøvennlig. Restauranter og hoteller som er 50 prosent plastfrie innen år 2021, får to stjerner ved inngangspartiet. De som er 100 prosent plastfrie, får tre.

– Vi har også strengt regelverk for nybygg og tiltak for å beskytte vårt unike naturreservat og den marinbiologiske parken. Vi har lav fartsgrense og bygger ikke alltid bilvei helt frem til alt, sier turistsjef Carlos Bernus (41), som bruker miljøskatten på 2,20 euro som overnattende må betale per døgn, til å bevare den ville naturen.

– Vi heier selvfølgelig på solcellepanel og bruker mye ressurser på å beskytte vår ville posidonia, en svært oksyngivende type sjøgress som renser havet vårt på en naturlig måte, sier Bernus.

Det kommer tydeligvis såpass få turister til Formentera at turistsjefen aldri har tatt seg bryet med å telle dem. Men selv om en god del finner veien i sommermånedene, via hurtigbåter med avgang hver halvtime fra Ibiza, velger likevel moteeliten, kinofjes og insidere å ligge tett i tett i sundet mellom Ibiza og Formentera i juli og august. Da kan man padle mellom seilbåter og privatyatcher, gjerne fem

etasjer høye, som en bygård med innebygde høyttalere og stupebrett.

KONGELIG PAELLA. – Det finnes egentlig bare én vei her på Formentera, og du er allerede på den, sier vip-vertinne Serena Cook fra baksetet i den sølvgrå bilen, mens hun retter på panamahatten sin.

Hun forteller at avstandene på øya måles i antall kilometer fra havnen. Strandbaren 10.7, for eksempel, ligger 10,7 kilometer fra havnen.

– Det er slik vi finner frem her, alle avstander måles på den måten.

Absolutt alle strendene som kanter øya, er nudiststrender, og en hær av solsenger i plast finnes ikke her. Vannscootere er byttet ut med vindsurfebrett med neonfargede seil. Flamingoer er å se ved den naturlige saltinnsjøen, i levende live, ikke i oppblåsbar form. Irriterende skriking om kald brus og *cerveza* på strendene er ikke akseptert, men en sjarmerende Mojito-mann i våtdrakt med mynte i vannrett ryggsekk svømmer mellom båtene for å mikse drinker til 100 kroner stykket.

Det eneste som strekker seg mot himmelen, er et fyrtårn her og der, og en gammel saltmølle med det som sies å være spanskekongens favorittrestaurant for paella. På Es Molí de Sal spilles «Con te partirò» med den italienske artisten Andrea Bocelli hver gang solkulen forsvinner i havet. Det skåles i brisen, og så legger man seg. Morgenyoga venter.

– Finnes det en hemmelig partyscene her?

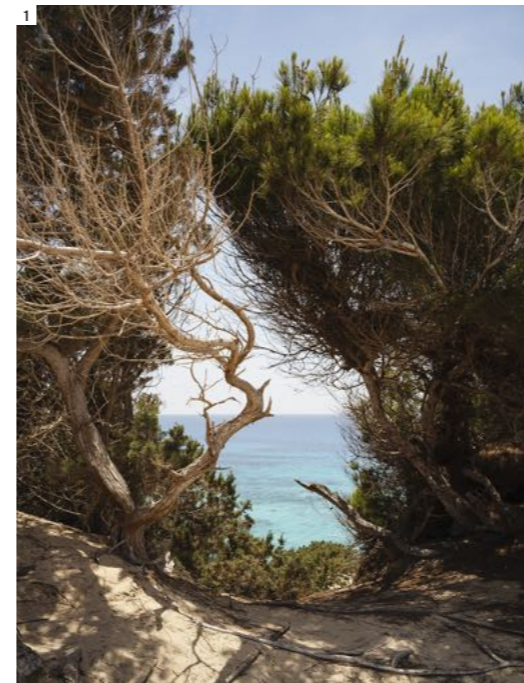
– Overhodet ikke, sier Serena Cook, for hun kommer på det hun mener må være *the hot spot* akkurat nå: Can7.

Det er en privat Burning Man-aktig medlemsklubb i et gammelt strandhus på «den andre siden av øya», med bålpanner og tungt marokkansk interiør. En boltreplass for opptil 40 hus-kunstnere startet av en nederlander for ett år siden, hvor det arrangeres kakaoseremonier og samtaler i nattens stillhet.

– Vi kan ta dere med dit i kveld, sier Cook. →

Alicia Vikander var her for tre uker siden, Orlando Bloom, Calvin Klein og Paul McCartney har alle vært her

MIGUEL SANCHO – eier av baren Beso Beach

→ **SUPERMODELL I SAUEFJØS.** Da den svenske modellen Ingmari Lamy (72) hadde vært på forsiden av Vogue og Harper's Bazaar i et tiår, tok hun på midten av 1970-tallet en lang pause fra den verdensomspennende karrieren for å male bilder – på Formentera. Hun møtte en kunstner, de fikk en datter, og Lamy ble værende i seks år mens hun lærte seg å bruke olivenolje som fuktighetskrem og meditererte under store rosmarinbusker.

– Hver eneste morgen, hver eneste kveld, var magisk på Formentera, sier Lamy på telefon fra Stockholm, hvor hun nå bor.

– Vi levde i et lite sauefjøs med brønn, men ikke noe strøm eller vann. Vi drev med hagearkitektur og dyrket salat, kål og spiselige blomster. Det var en fantastisk livsstil som ble forhøyet med et helt spesielt og helende dagslys. Jeg elsket at man kunne hvile blikket langt borte hele tiden, sier Lamy.

– Og fullmånefester?
– Absolutt, vi danset på strender og ble invitert på storstilte teknofester hos Philippe Starck noen ganger. Men jeg var ikke glad i LSD og annen narkotika som fløt rundt den gangen, sier Lamy.

Hun hentet heller energi fra endeløse gåturer mellom rosa sanddyner og sorte saltklipper.

SUSER I SIVET. Lyden av saksofon og stemmesurr øker fra baksiden av en lav barnålsskog. For hvert skritt forsterkes lukten av lavendel og havsalt. På Formentera er det dagfester som gjelder, og strandbaren Beso Beach er stedet for fuktige helgebrunser, dansende barføtt på kviststoler eller direkte på sanden.

Her er det seksliterflasker med rosévin til 9500 kroner, rå okseskiver med trøffel og hummerpaella servert med bobler. De som får bordplass i dag, har booket i februar.

Beso Beach åpnet i 2012 og skriver regninger for mange millioner i året, men er ikke annet enn en rønne i vegetasjonen midt på den kritthvite og langstrakte nudiststranden Ses Illetes, hvor solskinnsmette kvinner i 13-tiden begynner å trekke

kniplingskjoler over kreppbikini og bevege seg mot en av øyas mange opphøyde treplattinger.

Når lunsjfolket runder hjørnet i sivet, åpenbarer det seg en diger «B» på et stråtak, samt en rekke trebord med sandkorn til gulv og blafrende linduker til tak. En glad dj står bak en hjemmesnekret boks, en liten discokule snurres rundt av øyas evige vindkast.

– Vi er den eneste strandbaren uten havutsikt, men ingen andre har vår atmosfære og vårt klientell, sier Beso-eier og tidligere ballettdanser Miguel Sancho (44).

– Alicia Vikander var her for tre uker siden, Orlando Bloom, Calvin Klein og Paul McCartney har alle vært her.

Nå har Sancho, som ifølge magasinet Vanity Fair er «øyas vakreste CEO», funnet seg et skyggefullt hjørne av restauranten mens teamet på 47 mennesker forbereder en lang søndag. De rumperister og synger høyt før «sjappa» engang er åpnet.

– Jeg husker at Seal tok mikrofonen og sang noe nytt materiale helt ut av det blå! Det var vilt, sier Sancho.

– Her forleden satt Spanias eksstatsminister Mariano Rajoy i shorts og spiste ris mens folk klappet rundt ham. At han var her, ble den mest leste notisen i hovedstadsavisen, fikk jeg høre.

Sancho forteller at Beso om sommeren har en venteliste som teller 150 personer hver dag, og at det ikke hjelper om du er privatkokken til Giorgio Armani eller spiller på Real Madrid. Er det fullt, er det fullt. Derfor forsøker stadig forbigående å koseprate seg inn via de fire kjekke Team Beso-guttene med walkietalkier og øreplugger som står bak et flettet rep og en generatordrevet datamaskin med dagens bordsetning.

– Det er vanskelig å finne kjekke, smarte og vennlige menn. Men jeg ansetter dem i døren – og dette vil kanskje høres frekt ut – så de ikke oppfører seg *bitchy* med gjestene, slik vakre kvinner ofte kan. Og når du ansetter joviale menn, kommer masse kvinner tilbake år etter år for å se sin favoritt igjen. →

— **1**
Batikkblått. Formenteras strender er noen av Middelhavets reneste og vakreste.

— **2**
Ris og rosé. Noen av Spanias og Italias beste kokker flytter til Formentera om sommeren. Paella med kjempereker er et lunsjmust. Ofte akkompagnert av et glass rosé.

— **3**
Bildetekst. *Ment volorum adi dent, ute verum vellicene delesed mod eos qui amet ellendae imin poratemperum con restistio.*

— **4**
Ingen hinder. Sommer turistene mangedobler øyas befolkning, men det flate, uhindrede landskapet gjør at man likevel kan føle seg alene her.

— **5**
Kast bikini. Du kan ikke gå naken overalt, men alle strender er nakenstrender.

— **6**
Chic Chez. Utsikt fra Chez Gerdi, restauranten som øyboer og stjernedesigner Philippe Starck anbefaler D2s lesere å besøke for en «chic kveld».

— **7**
Begynnelsen på slutten. Når kveldsmørket kommer, går de fleste og legger seg. Morgenyoga og en frisk svømmetur venter.

— **8**
«Kaktus-skatt». Store deler av Formentera er naturreservat. Turistsjefen krever 2,20 euro per overnattingsdøgn for å ta vare på det ville landskapet.

← Tapas med twist. Michelin-kokk Ana Jiménez anbefaler restaurant Can Carlitos, som ligger rett ved hurtigbåthavnen og serverer tapas med en twist i fjæresteinene.

← **Populær rønne.** En av Formenteras mest besøkte cocktailbarer heter Kiosko62 og er en solcelledrevet rønne hvor det rundt solnedgang kan være opp mot 500 dansende og Mojito-drikkende mennesker i bikini.

✓ **Dagfest er best.** På restauranten Beso Beach ligger det en forventning om at lunsjen ender med dansing i sofaen.
– Jeg kom hit med pappa, som er fotballspiller, på 1990-tallet og elsker det fortsatt, sier italienske Lucia Carboni (til høyre).

→ Det mannlige klientellet følger så på, og det blir fullt, sier Sancho.

Han legger til at alle i Team Beso er single, og at flere har modelljobb på si. En av dem vant tv-showet «Masterchef», men ble ikke satt på kjøkkenet.

– Det er jo morsommere å flørte ved inngangen, sier Sancho.

MICHELIN. Fisken som svømmer rundt denne øya, er spesielt god. Og det klare vannet er noe av det som gjør Formentera avhengighetsskapende. Det forteller Barcelona-fødte Ana Jiménez (39) som for fem år siden ble den første – og fortsatt er den eneste – kokken på Formentera og Ibiza som har mottatt en Michelin-stjerne.

Den gang var hun kjøkkensjef på Can Dani, en fra utsiden svært anonym lokal restaurant, midt på et jorde, midt på Formentera. Siden har hun åpnet Quimera, sitt eget restaurantprosjekt i samarbeid med øyas eldste hotell La Savina, som fyller 70 år i år og ligger et steinkast fra hurtigbåtkaien.

– Det er spesielt at man ved et trafikknutepunkt finner de beste restaurantene. Can Carlitos er omtrent den første restauranten du støter på i fjæresteinene, og er også helt fantastisk, sier Jiménez.

Hun er en litt atypisk Michelin-kokk, kanskje, med løs batikkert bomullskjole, rumpetaske og hoftelangt hår oppsatt i en tilfeldig knute.

Innerst inne ønsker hun seg ikke noen Michelin-stjerne for Quimera, fordi det ville skapt for mye kaos og etterspørsel i hennes lille kjøkken på en liten øy.

– Det er en innbitt, litt smågal og samtidig avslappet type kokk som overlever her, sier hun med et skjevt smil.

Hun forteller ydmykt om hvorfor de sjeldne lokale fiskene med korte sesonger som hun tilbereder på kveldsrestauranten – med utsikt over fritidsjoller og tradisjonelle fiskebåter – er øyas beste.

– Jeg bruker mamma og bestemors tradisjonelle middelhavske oppskrifter og leker litt med dem. →

Jeg bruker mamma og bestemors tradisjonelle middelhavske oppskrifter og leker litt med dem

ANA JIMÉNEZ – Michelin-kokk

→ Det morsomme er at folk fra hele verden forteller meg at mine smaker tar dem tilbake til deres egne bestemødres kjøkken. Og så bruker jeg mye mango, det elsker folk, sier Jiménez.

Det hjelper naturligvis på kvaliteten at de fleste produktene kommer fra Formentera, forteller hun.

– Vi kjenner han som lager vår sterke geitost og rosmarinhonning, og vi har vår egen grønnsakshage hvor alt vokser i salt jord.

FYR OG FLAMME. Når dagen er over på Formentera, trekkes folk mot øyas ytterkanter. Vip-vertinne Serena Cook og venninnene har, som lovet, guidet oss til det som skal være det «hippest» (selv om de innrømmer at ordet «hipt» ikke er hipt) stedet på Formentera akkurat nå, kunstkollektivet Can 7, som ikke er å finne på Google Maps.

Vi går inn under en mørk teltduk og ramler rett i armene på musikere, investorer og motefolk med myke stemmer som serverer mezcal-shots og «veganmat uten hverken sukker, melk eller gluten».

Kollektivet ligger akkurat langt nok unna Bluebar – øyas kanskje eneste festlokale – til at man ikke forstyrres av Abba-låtene derfra.

– Dette er et prosjekt jeg prøver ut, forteller eier Frits Thieme (50) fra Nederland.

– Vi vil at alle hjelper til, både med å bære inn tallerkener, bidra med kunst og donere til å ta vare på naturen vår. Et kreativt fellesskap og miljø med interessante folk.

Thieme slipper bare inn sine venners venner, en sirkel som stadig blir større.

Solen har etterlatt et lilla slør over forsamlingen mens et band gjør seg klar. Men før conga-trommene tar over, får alle et opprevet maleri mellom fingrene. Man får beskjed om å skrive på papiret noe man ønsker å gi slipp på i livet. Ordene skal så brennes på bålet.

– Hva skrev du?

– Det er hemmelig. Akkurat slik vi ønsker at Formentera skal være, sier Thieme. **D2**

↓ Ti favoritter på Formentera

Utvalgte barer, restauranter og overnattingssteder

Es Molí de Sal

Østers og sjamat

Gammel saltmølle, og spanskekongens paella-favoritt. Opera ved solnedgang, store vinduer ved havet. Trebenker og bobler i glasset.

ESMOLIDESAL.ES

Pelayo

Klassisk «chiringuito»

Lokal og nedpå strandbar hvor du bestiller dagens grillede blekksprut, sardiner og tomatbrød. Fiske- redskaper i trærne. Treg, men vennlig service.

FACEBOOK.COM/PAGES/EL-PELAYO-FORMENTERA/170981469750323

Quimera

Fisk

Formenteras eneste kokk med Michelin-stjerne i bagasjen driver restaurant ved båthavnen. Bruker mormors oppskrifter og øyas egne produkter.

FACEBOOK.COM/QUIMERARESTAURANT

Kiosko62

Cocktails

En populær solcelledrevet rønne på Mitjorn, langstranden «på den andre siden». Plaststoler, massevis av Mojitos og dansende mennesker i bikini.

FACEBOOK.COM/62FORMENTERA

Can Carlitos

Solnedgangstapas

Sjarmerende restaurant med stearinlys, fargerike omgivelser og enkelte bord plassert rett på stranden. Ofte fullt, slurpegode klassiske tapasretter med en twist.

CANCARLITOSFORMENTERA.COM

Beso Beach

Festlig paella

Øyas se-og-bli-sett-sted. Magnumflasker med rosévin, dj, hummer-paella og dansing i sofa under lunsjtider.

BESOBACH.COM/FORMENTERA

A Mi Manera

Hageselskap

Foie gras, tartar og carpaccio, servert med grønnsaker fra hagen du sitter i. Utebord mellom blomster og lanterner midt på øya.

AMIMANERAFORMENTERA.COM

Etosoto

Buddhistisk ro

Familievennlig miljøhotell og økologisk jordbruksprosjekt. Ti unike rom ved turkis bukt, fikentrær i hagen og minimal innredning i naturprodukter.

ETOSOTO.COM

Hotel Casbah

Avslappet luksus

Hvit mur, tekstilputer og kaktuser. Lav og vakker arkitekttegnet fasade omringet av grønne planter og bartrær.

HOTELCASBAHFORMENTERA.COM

Can7

Kunstkollektiv

Privat medlemsklubb under marokkanske telt- duker, puter på sand og mye yoga. Soveplasser for opp til 40, serverer kun veganmat.

IBZTV.COM/CAN7

Bortgjemt. Smykkedesignere, glamyogafolk og milliardærer har funnet sitt hemmelige øyparadis utenfor Spania. Her bader de fleste nakne og fester mens solen er oppe.